

hertil. Det overordnede mål i strukturpolitikken er overførslen af jord til stats- og kollektiv drift bl.a. gennem pensionsordninger for den aldrende landbefolkning; arealernes opsplittede karakter vanskeliggør imidlertid statens overtagelse af de små brug. Til støtte for den ekspanderende produktion åbnede man markedet for import af korn og proteinfoderstoffer omkring 1970.

Sverige er højindkomstlandet, hvor det i ret stor udstrækning er lykkedes at føre en pris- og strukturpolitik for landbruget, der har medført indkomstpæret i forhold til andre erhvervsgræne. Samtidig har man tilstræbt selvforsyning med landbrugsprodukter.

I Sudan er økonomien helt baseret på landbrug, og til trods herfor er problemet det at skaffe så megen føde, at den kan dække minimumsbehovet. Med sin store afhængighed af bomuldeksport (60 % af totaleksporten) er Sudans økonomi usikker, og landet har en stigende import af fødevarer. I begyndelsen af 70'erne prioriterede man landbrugets udvikling højt i de dele af landet, hvor nedbøren kunne danne grundlag for produktionen, og lagde knapt så megen vægt på kunstvandede områder. Denne plan blev imidlertid ødelagt af tørkekatastrofer.

Kr. M. Jensen

Yi-Fu Tuan: Space and Place: The Perspective of Experience.

Edward Arnold, London 1977. X + 235 s., fig., 24 cm., Pund 9,95.

I »Annals of the Association of American Geographers« blev der for nylig skrevet, at »Yi-Fu Tuan has played as influential a role as any single practitioner in developing new directions for North American human geography in the 1970s« (1978, vol. 68 (4): 570). »Space and Place« dokumenterer hvorfor. Mens mange af tressernes geografer beskæftigede sig med abstrakte, rumlige forhold, påpegede Tuan nødvendigheden af at se på rummets og stedets menneskelige og ideologiske indhold, samtidig med at han gjorde opmærksom på en række relevante videnskabelige tilgange inden for fag som psykologi, lingvistik og etnologi.

Bogen begynder med en diskussion af barnets oplevelse af rum og sted. Den er fremlagt på en let forståelig måde, selv om den er baseret på et indgående kendskab til udviklingspsykologi. Det er et væsentligt emne såvel for geografis fagdidaktik som for planlægningen af miljøer, hvor

børn skal kunne være. De næste tre kapitler omhandler den fysiologiske og perceptionsmæssige basis for de voksnes udnyttelse og opfattelse af det geografiske miljø. Tuan påviser f.eks., hvordan oplevelsen af »crowding« varierer i forskellige klasser og samfund, noget der er relevant i debatten om bysanering såvel som i diskussioner om overbefolkning. Bogens resterende kapitler analyserer menneskeskabte miljøer og deres psykologiske og ideologiske betydning. I mange lande, viser det sig, er miljøet delvis struktureret og udnyttet efter principper, der har et klart politisk og religiøst symbolsk indhold. Det er også i en vis grad tilfældet i f.eks. Danmark, hvor der er monumentale bypladser og urentable, men fredelige landskaber som f.eks. bøgeskoven og heden.

Tuans fortjeneste er, at han viser, at det ideologiske kan studeres systematisk. Tuan gør dog klart, at bogens sigte er at være en åbensindet inspirationskilde og udfordring, ikke at være fagkritisk eller konkluderende. Han opfordrer derfor læseren til selv at være kritisk og stille spørgsmål. Det er et godt råd, for Tuan, som selv har en naturvidenskabelig uddannelse, ved hvor let interessen for det subjektive kan blive til subjektivismen. Det er ikke for ingenting, at han indleder med et citat fra en, der også respekterede virkelighedens subjektive aspekter, og som samtidig var en solid forsker, nemlig Niels Bohr.

Kenneth Olwig

D.T. Herbert & R. J. Johnston: Geography and Urban Environment.

John Wiley & Sons, Chichester 1978, 363 s., 23 sm., Pund 14,-.

Bogen er den første af en serie med analyser af byproblemer, og det er hensigten at inddrage mange discipliner inden for kulturgeografi og bystudier. Serien skal beskrive metoder og teknik ved at præsentere den nyeste forskning. Der er tale om et meget ambitiøst projekt, men det første bind lover godt, for selv om hele 13 forfattere gennemgår og analyserer 8 emner, er det lykkedes for redaktionen at skabe en helstøbt moderne bygeografi. Bogen indledes med et videnskabsteoretisk afsnit og gennemgår dernæst en række bygeografiske discipliner, så helheden fremtræder som en lærebog. Desværre er indholdet så avanceret, at bogen ikke kan erstatte den nuværende lærebog på 1. år af universitetsstudiet i geografi.

Geography and Urban Environment må prises, fordi den fagligt højt kvalificeret og kritisk behandler en række discipliner (bymodeller, planlægning, migration, perception, socialgeografi, interaktion, boligmarkedet) på en overbevisende måde.

Chr. Wichmann Matthiessen

Friedrich Vetter: Neue Grosswohngebiete und Nahverkehr.

Eine vergleichende Studie, demonstriert an den Beispielen Falkenhagener Feld (Berlin) und Schaumburg (Chicago). Verkehrswissenschaftliche Forschungen 35. Duncker & Humblot, Berlin 1978. 203 s., 10 fig., 23 cm., DM 68,-.

Arbejdet er et bidrag til studiet af den intraurbane transport i forbindelse med ny-anlagte forstadssamfund. Forfatteren forsøger at udvikle sig frem til 1985 i de to områder, hvis udgangspunkt er væsentlig forskellige. Falkenhagener Feld er et statsligt/kommunalt foretagende, mens Schaumburg er opført på privat initiativ, hvor privatbilismen i det sidste tilfælde er totalt dominerende i trafikmønstret, spiller de offentlige transportmidler en langt større rolle i Berlinerforstaden. Resultaterne af et antal kvantitative analysemetoder fører forfatteren frem til den forudsigelse, at de offentlige transportmidler i fremtiden vil øges i relation til CBD, mens der er en tydelig tendens til spredning af arbejdspladserne og dermed pendlingen til celler uden for CBD og nærmere boligområdet, en tendens som også kan spores i det københavnske byudviklingsområde i forbindelse med udflytningen af industrien fra bycentret. Der er ingen tvivl om, at modellen kan bruges i andre tilfælde, hvor man kan skaffe sig den fornødne datamængde, men herfra og til at sige, at forfatterens teser er gyldige i samme omfang i andre storbyer, er der naturligvis et spring, idet en mængde planlægningsbeslutninger i storbyområderne blander sig i arealbenyttelsesmønstret, ofte på en ret uforudsigelig måde.

Viggo Hansen

P. W. Daniels (ed.): Spatial Patterns of Office Growth and Location.

John Wiley and Sons, Chichester 1979. 414 s., fig. og tab., 24 cm., Pund 13,50.

Neoklassisk økonomisk teori har domineret forskningen om lokaliseringsforhold, men har ikke bidraget noget videre om kontorlokalisering. Det skyldes, at mange ikke-økonomiske faktorer har påvirket

kontorenes voldsomme vækst og især deres lokalisering. Den neoklassiske teori har forsøgt at tilføje industrilokalisering-modellerne en ekstra dimension, som kan beskrives som omkostningerne ved kommunikation.

For at distancere forskningen om kontorlokalisering fra den tilsyneladende ufrugtbare økonomi har P. W. Daniels redigeret denne bog, der må blive en grundpille for videnskaben. I bogen gennemgås i velformet sammenhæng en række empiriske studier fra Vesteuropa, Skandinavien og USA, og teoridannelsens udvikling diskuteres omfattende af forfatterne, der er agtede repræsentanter for dette bygeografiske felt. De giver en række bidrag til forklaringen af på én gang uforståelige og næsten trivielle aspekter: Kontorlokalisering er vel ikke noget nødvendigt forskningsområde, idet alle og enhver kan se, at kontorer koncentrerer sig i bykernen! Eller gør de? Og hvorfor i nogle bykerner, men ikke i andre? Og hvordan fattes lokaliseringens beslutninger? Og hvorledes påvirkes lokaliseringen af offentlig politik og af byggefirmaernes politik? Disse og mange andre spørgsmål begrunder, at der her gives en slags manifest for forskningen i vækst og lokalisering af kontorerhvervene i 60'erne og 70'erne og om disses andel i den generelle byvækst.

Chr. Wichmann Matthiessen

D. Gillingwater & D. A. Hart (eds.): The regional planning process.

Saxon House, Westmead 1978. 197 s., 12 fig., 22 cm., Pund 8,50.

Bogen indeholder en kritisk analyse af praksis indenfor regionplanlægning i UK. Problemstillinger, planlægningsprocesser og planlægningsvejledninger diskuteres. Redaktionens hovedærinde er at påvise behovet for en mere pragmatisk metode, end den der nu anvendes.

For at tilgodese formålet har redaktøren samlet 11 af de mest betydelige indlæg om den politiske administration af regionplanlægning. Indlæggene spænder over 50 år, og forfatterne er alle berømte videnskabsmænd med John Friedmann på fløjen.

Bogen demonstrerer afstanden mellem teori og praksis og kan med fordel anvendes som lærebog for planlæggere, som måske af denne kvalificerede og spændende sag fra regionplanlægningens moderland kan bringes til at forstå, at det er politik det hele!

Chr. Wichmann Matthiessen

George W. Hoffmann. A Geography of Europe.

John Wiley and Sons Ltd., New York 1978. 4. udg., 24 cm., Dollars 23,-.

En sammenligning af 4. udgave med den første fra 1953 viser den store ændring i prioritering af indhold fra det historisk-naturgeografiske til det socio-økonomiske og planlægningsmæssige stof. Efter en fælles indledning om hele Europa på en trediedel af bogen behandles de enkelte regioner inklusive Sovjetunionen. En del af figurmateriale er nyt, men flere af kortene går næsten uændret igen helt fra 1. udgave og burde fornyes. I afsnittet om De britiske Øer er der underligt nok anvendt mange nostalgiske billeder fra århundredeskiftet. Teksten er derimod ført ret nøje á jour og indeholder diskussioner om udviklingen i de enkelte landes erhvervsliv, energiforsyning og turisme.

Kr. M. Jensen

Council of Europe: Population Decline in Europe.

Edward Arnold, London 1978. 254 s., 24 cm., Pund 14,95.

I løbet af 1970'erne er befolkningstilvæksten i stadig flere europæiske lande blevet nær nul eller direkte negativ. I 1977 var den negativ i tre og under ½ promille i 11 lande. Dette var temaet for et seminar, der blev holdt i Strassbourg i 1976. Resultatet af dette er trykt i den foreliggende bog i 11 kapitler af 13 forfattere. Kapitlerne omhandler den demografiske baggrund, implikationer af den lave vækst for arbejdskraft, økonomisk vækst mm. samt politiske konsekvenser (også fremtidige). Da den lave befolkningstilvækst behandles på et forholdsvis tidligt stadi er teksten naturligvis hypotetisk uden af den grund at blive fantasifyldt — altså saglig nok.

Henning Mørch

J. H. P. Paelinck (ed.): La structure urbaine en Europe occidentale.

Saxon House, Westmead 1978. 309 s., fig., 22 cm., Dollars 22,-.

Bogen referer et møde i den fransksprogede afdeling af Regional Science Association om bystruktur i Vesteuropa.

Referatet består af 12 papers med efterfølgende kortfattede kommentarer. Bogen er delt i tre dele: Facts, teorier og modeller. Der gives vægtige bidrag til diskussionen om byernes vækst og struktur, og flere af indlæggene har et højt videnskabeligt niveau.

Der er tale om den type readers, hvor fag-

folk fremlægger nye resultater for kolleger, og bogen må anbefales disse inden for bygeografien.

Chr. Wichmann Matthiessen

Medieval Settlement. Continuity and Change.

Edited by P. H. Sawyer. Edward Arnold, London 1976. 357 s., 19 x 25 cm., Pund 12,-.

Basis for denne publikation er et tværvidenskabeligt symposium, der afholdtes i Leeds i 1974. Selv om hovedparten af bidragene omhandler De britiske Øer, incl. Irland, er også franske, tyske, polske og danske forskere inddraget, og Danmarks repræsentant er Axel Steensberg med en sammenskrivning af sine udgravninger i Store Valby og Borup Ris. De enkelte bidrag fordeler sig på 5 afsnit hver forsynet med en introduktion. Det drejer sig om: (1) Den ydre territoriale organisation; (2) den indre territoriale organisation (med 2 arkæologiske bidrag); (3) økonomisk og socialt skifte; (4) vidnesbyrd (hvorunder stednavne, palæobotanik og blodgrupper diskuteres) og (5) et par regionale arbejder. Der sluttes med en serie instruktive fotografier med ledsagende tekst af Brian K. Roberts.

Desværre savner man en præsentation af de enkelte bidragydere og en begrundelse for deres tilstedeværelse, det tværfaglige kommer derved kun frem via et gæt på deres faglige baggrund. Det ville have været ønskeligt, om man gennem et referat af de påfølgende diskussioner kunne have fået et indtryk af nytteværdien af det tværfaglige. De i øvrigt dygtigt gjorte introduktioner afslører for lidt heraf. Det må siges til forlagets ros, at man ikke har sparet noget for at gøre denne publikation tiltalende, og så kan man jo diskutere prisen herfor.

Viggo Hansen

M. Born: Geographie der ländlichen Siedlungen.

1: Die Genese der Siedlungsformen in Mitteleuropa. Teubner Studienbücher: Geographie, Stuttgart 1977. 228 s., fig., 16 tvl., 21 cm., DM 26,80.

Hensigten med dette arbejde har været at skabe en håndbog over den tyske bebyggelsesgeografiske forskning og samtidig at bringe lidt orden i det forvirrende antal betegnelser på bebyggelsesformerne, der desværre har været kendetegnende for tysk forskning. Denne forvirring har M. Born forsøgt at komme til livs ved at op-